

Guia d'aprenentatge
Dinàmica de grups
(6 ECTS)

Any acadèmic 2017-2018

Semestre: 2n Curs: 3r

Grau en Educació Social

Mòdul: Tècniques, mitjans i recursos en la intervenció socioeducativa.

Matèria: Dinàmica de grups

Professor/a: Dr. Oscar Martínez Rivera i Dra. Lisette Navarro Segura

1.- Presentació de l'assignatura

A la majoria de llocs de treball que ocupa un educador social hi ha un component molt elevat d'intervenció en grups. Lògicament és important treballar des de la individualitat de les persones i aquesta premissa no la podem deixar de banda en cap de les nostres actuacions. Però el treball d'aquesta individualitat moltes vegades la farem des d'un grup determinat. A qualsevol centre residencial, en contextos penitenciaris, en alguns espais d'inserció laboral, centres oberts, centre d'oci, etc, treballem individualment però sempre hi ha una referència clara a un grup de persones.

És per això que hem d'aprendre a analitzar situacions des d'aquest punt de vista i poder reflexionar en referència al que suposa al constituïció d'un grup, el seu desenvolupament i tot allò que pot arribar a succeir pel fet que hi hagi una quantitat o altra de persones determinades.

Treballar individualment no és el mateix que fer-ho en grup i moltes vegades un punt de vista o altra ho podem fer alternativament combinant les dues possibilitats. En aquest sentit hi ha molts llocs de treball que connecten molt amb espais que també ocupen treballadors/es socials, així que aprofundirem en textos que també provenen d'aquesta disciplina ja que aporten valor a la nostra professió.

A més, els professionals de l'acció social treballen sempre en un context grupal al que també li donarem importància a l'assignatura fent referència al treball en equip.

2.- Competències a desenvolupar

De manera més concreta, en finalitzar aquesta assignatura hauries de:

A. Conèixer les maneres d'intervenir amb persones i grups per potenciar la presa de decisions i promoure la participació dels usuaris en els processos socioeducatius

A.1 Aprofundir en els trets definitoris i característiques del grup.

A.2 Experimentar el grup com a socialitzador i espai d'aprenentatge, així com algunes tècniques d'animació adequades a les diferents situacions grupals tant des del punt de vista de dinamitzador com de participant.

A.3 Reflexionar entorn la figura de l'educador pel que fa a la seva intervenció en grups.

3.- Continguts

Mòdul 1. Aspectes introductoris

- 1.1. Concepte de grup
- 1.2. Orientacions teòriques
- 1.3. Revisió del treball social en grups

Mòdul 2. Elements constitutius d'un grup

- 2.1. Els objectius i les normes
- 2.2. Estructura grupal
- 2.3. Rols i lideratge
- 2.4. La participació

Mòdul 3. Mètode i modalitats d'intervenció social de grup

- 3.1. Els grups socioterapèutics
- 3.2 Els grups socioeducatius
- 3.3 Els grups d'ajuda mútua

Mòdul 4 Els objectius i les normes del grup

- 4.1 Concepte i tipus d'objectius i normes
- 4.2 Funció de les normes en els grups
- 4.3 Les necessitats individuals i grupals

Mòdul 5 Direcció i lideratge

- 5.1 El rol del professional de l'educació social
- 5.2 Concepte de lideratge
- 5.3 Conceptes de poder i autoritat
- 5.4 Tipus de lideratge

Mòdul 6 Les tècniques d'intervenció en grups

- 6.1 Concepte i limitacions
- 6.2 Factors a tenir en compte a l'hora d'escollir tècniques
- 6.3 Tipus de tècniques segons les diferents situacions grupals:
 - a. L'anàlisi i el diagnòstic de situacions grupals
 - b. La comunicació i la interacció grupal
 - c. La motivació i la participació
 - e. El conflicte en el grup
 - f. El consens i la presa de decisions
 - g. La conducció de reunions

Mòdul 7: El treball en equip

- 7.1.- El treball en equip
- 7.2.- Gestió de reunions
- 7.3.- Factors determinants del bon treball en equip

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Sap definir el paper de l'educador social com a conductor de grups coneixent els principals mètodes i tècniques per a interactuar amb individus i grups per promoure canvis, desenvolupaments i millorar les seves oportunitats vitals.
- Identifica els distintius definitoris i característics dels grups, vivenciant el grup com a instrument de socialització i aprenentatge.
- Mostra predisposició a establir els vincles que reforcen el sentiment de "nosaltres": potenciar l'escolta activa, cooperació, intercanvi, responsabilitat, autonomia i creativitat.
- Utilitza les tècniques de conducció de grups de manera adequades a les diferents situacions grupals.
- Té eines per a reflexionar entorn a la figura del treballador social i l'educador social i la seva capacitat de crear, organitzar i posar en pràctica la seva intervenció en grups i ajudar a l'autoanàlisi.
- Defineix objectius, planificació, realització i avaluació de les activitats, processos, programes i projectes de desenvolupament orientats a persones i grups.
- És capaç de resoldre, gestionar i utilitzar conflictes de manera rigorosa: conèixer mètodes de gestió de conflictes, formes de col·laboració, dinàmica de grup i treball psicològic
- Identifica formes d'expressió i aptituds en el marc de la creativitat i utilitzar-les com a part integral del treball socioeducatiu amb els individus per al seu desplegament emocional i social.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar dinàmiques i tècniques grupals
- Guiar l'anàlisi de les vivències de l'experimentació de diferents dinàmiques grupals
- Proposar activitats complementàries al campus virtual per acabar de treballar alguns continguts de l'assignatura
- Orientar en la planificació i avaluació de la dinamització del grup per part dels estudiants

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar, personalment i en grup les vivències de l'experimentació de diferents dinàmiques grupals
- Participar en el desenvolupament de les dinàmiques plantejades
- Llegir la bibliografia proposada
- Realitzar els treballs proposats per aprofundir en la reflexió dels continguts de l'assignatura
- Complementar el treball presencial amb la participació als fòrums virtuals.
- Afrontar la dinamització del grup

Treball a l'aula	60h	2'4 ECTS
Treball tutoritzat	45h	1'8 ECTS
Treball autònom	45h	1'8 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Aquesta assignatura és de caràcter procedimental i per tant no hi ha possibilitat d'avaluació només amb examen final.

Les activitats a realitzar i presentar es detallaran al document "Avaluació de l'assignatura":

Es proposaran activitats, tant individuals com grupals, que cal fer de manera obligatòria.

L'assignatura s'ha concebut de manera vivencial i és a partir d'aquesta premissa que es plantejaran la majoria d'activitats.

ATENCIÓ

Aquesta assignatura és procedimental i només hi ha l'opció de realitzar-la assistint presencialment a les sessions.

6.2.- Criteris d'avaluació

Activitat 1	Disseny i implementació d'activitat + avaluació d'una sessió	Treball en grup 60%
Activitat 2	Anàlisi d'un grup	Treball individual 30%
Activitat 3	Reflexió final	Treball individual 10%

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: omartinez@peretarres.org o Lnavarro@peretarres.org

Horari d'atenció: Concertar cita prèviament

9.- Bibliografia i recursos

Lectures obligatòries:

Briansó, A. (2014). Treballant amb grups. *Revista de Treball Social*. 201, p-65-69.
http://www.tscat.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1615&catid=40&lang=ca

Domingo, C. (2003). Material d'estudi de dinàmica de grups i d'intervenció en grups. Barcelona: Fundació Pere Tarrés.

Fierro, Y. (2014). Una mirada a l'atenció grupal des de tres perspectives diferents. *Revista de Treball Social*. 201, p. 30-39. Recuperat a
http://www.tscat.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1618&catid=40&lang=ca

Martínez-Rivera, Ó., Garreta, F., Navarro-Segura, L. (2013). L'avaluació entre iguals en l'educació social : entre allò professional i allò acadèmic. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 53, p. 25-38. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/263615>

Parra, B. (2014). Una revisió del treball social grupal. *Revista de Treball Social*. 201, p- 30-39. Recuperat a
http://www.tscat.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1619&catid=40&lang=ca

Parra-Meroño, M.C.; Peña-Acuña B. (2012) El aprendizaje cooperativo mediante actividades participativas. *Revista Anales*. Vol. 12, número 2. Recuperat a
<http://andromeda.unimet.edu.ve/OJS/index.php/ra/article/view/71>

Rossell, T. (2014). Mètode i modalitats del treball social de grup. *Revista de Treball Social*. 201, p. 9-22. Recuperat a
http://www.tscat.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1620&catid=40&lang=ca

Vives, A. (2014). El grup com a eina de treball des dels serveis socials. *Revista de Treball Social*. 201, p-40-49. Recuperat a
http://www.tscat.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1617&catid=40&lang=ca

Lectures recomanables:

González, F.; Mestres, A. (2010). *Educar en participació, una assignatura pendent*. Barcelona: Edita Casal de Joves de Catalunya.

López, A. (2010). *Teoría del trabajo social con grupos*. Madrid: UNED–Ed. Universitas.

Pastor, E.; Martínez, B.J.; Torralba, R. (2016). Prácticas Profesionales y Competencias en Trabajo Social con Grupos y Comunidades. *Interacción y perspectiva. Revista de Trabajo Social*. Vol. 6 (2) 129-143. Recuperat a:
<http://www.produccioncientificaluz.org/index.php/interaccion/article/view/21439/21255>

- Olaz, J.A. (2016). *Cómo trabajar en equipo a través de competencias*. Madrid: Narcea
- Pinto, A., Soares, C., Vaz, F., y Marques, O. (2010). *Técnicas de animación y juego*. Madrid. Editorial CCS.
- Zastrow, C. (2008). *Trabajo social con grupos*. Madrid: Paraninfo.
- VV.AA. (2014). La força del treball social en grups. *Revista de Treball Social*. Monogràfic núm. 201. Barcelona: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. Recuperat a: <http://goo.gl/tSn08s>

Lectures complementàries

- Bahaudin, S. (2011). *Trabajo en equipo*. Barcelona: Esic Editorial.
- Canto Ortiz, J.M. (2000). *Dinámica de grupos / aspectos técnicos, ámbitos de intervención y fundamentos teóricos*. Málaga: Aljibe.
- Donelson, R.F. (2009). *Group Dynamics*. 5th edition. Belmont: Cengage Learning.
- Fritzen, S.J. (1988). *La ventana de Johari*. Colección Proyecto, núm 22. Santander: editorial Sal terrae.
- Fritzen, S.J. (1988). *70 ejercicios prácticos de dinámicas de grupo*. Colección Proyecto. Santander: editorial Sal terrae.
- Lencioni, P. (2017). *Equipos ideales*. Madrid: Ed. Empresa activa
- López, M. D. C. N., González, M. D. C. M. (2016). *Habilidades para el Trabajo con Grupos: Dinámicas y Técnicas para el Manejo de Equipos de Trabajo*. Madrid: Universidad Miguel Hernández.
- Pallares, M. (1993). *Técnicas de grupo para educadores*. Colección Educación 96, núm.15. 8ª edición. Madrid: publicaciones ICCE.
- Paterna, C. (2014). *Dinámicas e intervención grupal*. Ed. Síntesis.
- Peralta, S., de Vega, E., i López, B. (2013). Liderazgo y voluntariado en organizaciones no lucrativas. *FACES: revista de la Facultad de Ciencias Económicas y Sociales*, 19(40), 149-157. Recuperat a: http://nulan.mdp.edu.ar/1905/1/FACES_n40-41_149-157.pdf
- Perez de Villar, M.J. i Torres, C. (2003). *Dinámica de grupos en formación de formadores. Casos prácticos*. Colección Biblioteca de Psicología. Barcelona: Herder.
- Vendrell, E. i Ayer, J.C. (1999). *Dinàmica de grups i psicologia de grups*. Barcelona: EUB.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
A.1 Aprofundir en els trets definitoris i característiques del grup.	Lectura i estudi de la bibliografia obligatòria i complementària. S'encarrega treballs escrits amb els crear-los genera l'assoliment de la competència. Es fan exposicions a la classe i debats posteriors.	<ul style="list-style-type: none"> Sap definir el paper de l'educador social com a conductor de grups coneixent els principals mètodes i tècniques per a interactuar amb individus i grups per promoure canvis, desenvolupaments i millorar les seves oportunitats vitals. Identifica els distintius definitoris i característics dels grups, vivenciant el grup com a instrument de socialització i aprenentatge. Mostra predisposició a establir els vincles que reforcen el sentiment de "nosaltres": potenciar l'escolta activa, cooperació, intercanvi, responsabilitat, autonomia i creativitat. Utilitza les tècniques de conducció de grups de manera adequades a les diferents situacions grupals. Defineix objectius, planificació, realització i avaluació de les activitats, processos, programes i projectes de desenvolupament orientats a persones i grups. És capaç de resoldre, gestionar i utilitzar conflictes de manera rigorosa: conèixer mètodes de gestió de conflictes, formes de col·laboració, dinàmica de grup i treball psicològic Identifica formes d'expressió i aptituds en el marc de la creativitat i utilitzar-les com a part integral del treball socioeducatiu amb els individus per al seu desplegament emocional i social. 	AAC1 AAC2
A.2 Experimentar el grup com a socialitzador i espai d'aprenentatge, així com algunes tècniques d'animació adequades a les diferents situacions grupals tant des del punt de vista de dinamitzador com de participant.	Lectura i estudi de la bibliografia obligatòria i complementària. S'encarrega treballs escrits amb els crear-los genera l'assoliment de la competència. Es fan exposicions a la classe i debats posteriors. Els estudiants dissenyen propostes de sessions grupals i les	<p>Identifica els distintius definitoris i característics dels grups, vivenciant el grup com a instrument de socialització i aprenentatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mostra predisposició a establir els vincles que reforcen el sentiment de "nosaltres": potenciar l'escolta activa, cooperació, intercanvi, responsabilitat, autonomia i creativitat. Utilitza les tècniques de conducció de grups de manera adequades a les diferents situacions grupals. Defineix objectius, planificació, realització i avaluació de les activitats, processos, programes i projectes de desenvolupament orientats a 	AAC2 AAC3

	<p>implementen. Els estudiants avaluen les propostes de sessions grupals d'altres companys.</p>	<p>persones i grups.</p> <ul style="list-style-type: none"> • És capaç de resoldre, gestionar i utilitzar conflictes de manera rigorosa: conèixer mètodes de gestió de conflictes, formes de col·laboració, dinàmica de grup i treball psicològic • Identifica formes d'expressió i aptituds en el marc de la creativitat i utilitzar-les com a part integral del treball socioeducatiu amb els individus per al seu desplegament emocional i social. 	
<p>A.3 Reflexionar entorn la figura de l'educador pel que fa a la seva intervenció en grups.</p>	<p>Lectura i estudi de la bibliografia obligatòria i complementària. S'encarrega treballs escrits amb els crear-los genera l'assoliment de la competència.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Té eines per a reflexionar entorn a la figura del treballador social i l'educador social i la seva capacitat de crear, organitzar i posar en pràctica la seva intervenció en grups i ajudar a l'autoanàlisi. 	<p>AAC1 AAC3</p>